

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Kánonjogi Posztgraduális Intézet

**A szerzetesi plébános hivatalával kapcsolatos jogi
feltételek és kihívások, különös tekintettel a
kecskeméti piarista szerzetesi plébániára**

Moderátor: Prof. Dr. Szuromi Szabolcs Anzelm DSc

Esiobu Anayo Augustus

Budapest
2020

Az értekezés olyan gonddal foglalkozik, amely az anyaszentegyház életében már régóta jelen van. A szerzeteseknek a lelkipásztori munkában való szerepe szokatlan volt már akkor is, amikor az először próbálkoztak vele. Ez nem csoda, hiszen ha egy szerzetes plébános lesz, akkor az *ora* találkozik a *labora*-val, ez azt jelenti, hogy a misztika a gyakorlattal, a szóbeliség a szemlélődéssel, a lelki pedig a fizikaival találkozik, a közösség átveszi a magán szerepét, a közös a döntésben az egyedi fölé kerekedik, a két illetékes előljáró átveszi az egy illetékes előljáró helyét, és egy ember egyszerre két úrnak szolgál. Ezt *kihívásnak* nevezem a munkámban, és bízom benne, hogy az olvasóim egyetértenek velem ebben a kérdésben. Ezért merem azt mondani, hogy vannak olyan jogi feltételek és kihívások, amelyek meghatározzák a szerzetesi plébánosnak a hivatalát, különösképpen, ha a Kecskeméten működő egyetlen magyarországi piarista plébániát vesszük szemügyre ebből a szempontból. A kecskeméti Szentháromság Plébánia ugyanakkor nem egyedüli ebben a helyzetben, hiszen minden klerikus szerzetesi intézmény, illetve minden apostoli élet klerikus társaság az egész világon ugyanezzel a helyzettel találkozik. A kihívások közül fontosnak tartom kiemelni az alábbiakat:

1. Két életforma összehangolása

Ez az első probléma a szerzetesek életformája és a plébániai aktív pasztorációs munka összehangolásából adódik. Szuromi Szabolcs Anzelm azt mondja “*Nyilvánvaló, hogy a szerzetespap sajátos lelkiisége befolyásolja a mindennapi pasztorációs végzését.*¹ Nyilvánvaló tehát, hogy a szerzetespap rendjének lelkiisége befolyásolja a mindennapi munkáját, ennek megfelelően a két életforma összehangolása problémába ütközhet. Kalazanci Szent József az ifjúság, különösképpen a szegény fiatalok nevelésére alapította a rendet. Röviden mondva a *Scholarum Piarum* egy tanítói rend. A kecskeméti Szentháromság Plébánia plébánosától elvárják, hogy betartsa annak a rendnek a klauzúráját és annak a jellegét és a hivatását, amelyhez tartozik, még akkor is, ha ő az apostoli tevékenységben egy plébániának a plébánosa. Ez neki valójában egy kihívás. Ha egyszerűbben akarjuk megfogalmazni: a plébániai tevékenysége során a szerzetes plébános ne feledkezzen el arról, hogy ő szerzetes is. És fordítva: amikor a rendházban van a rendtársaival együtt, akkor pedig arról se feledkezzen, hogy plébános. Ezt mindenképpen figyelembe kell venni. Mindazonáltal ez egy nehéz és bonyolult kihívás, hiszen ha egy szerzetes plébánosnak teljes emberséggel kell foglalkoznia a

¹ SZUROMI, SZ., *A plébánia viszonya a megszentelt élet intézményeihez és apostolic élet társaságaihoz, valamint egyes lelki mozgalmokhoz*, PPKE Kánonjogi Posztgraduális Intézetének folyóirata, Budapest 2009, 47-55, különösen 52; SZUROMI, SZ. A., *A szerzetesi és szerzetesrendre bízott plébániákra vonatkozó hatályos egyházfegyelmi előírások vázlatja*, 273.

hétköznapi plébániai teendőivel, és lelkiismeretesen elvégezni azokat a feladatokat, amelyeket a plébániájától naponta kap, akkor nem garantálható, hogy a szerzetesi életét és lelkiességét úgy fogja megélni, hogy az hiányt ne szenvedjen. Szuromi azt mondja erről, hogy mielőtt a szerzetes plébános munkájára vonatkozó szerződést kötnének, a két vezetőnek (a megyéspüspöknek és a rendi illetékes előljárónak) fontolóra kell venni, hogy a plébániai teendőknél az elvárásai összeegyeztethetőek-e a szerzetes plébános által tett rendi fogadalommal és annak rendi elvárásaival.²

2. A megbízó püspöktől származó problémák

A megbízott püspökök, azaz azok a püspökök, akik valamilyen feladatot bíznak a szerzetesrendekre, legtöbbször elfelejtik figyelembe venni a szerzetesrend apostoliságát és rendiségét. Ezt legtöbbször akkor tapasztaljuk, amikor egyházmegyei plébániák ellátását bízzák a szerzetesekre a megyékben lévő papi hivatás hiánya miatt. Ezekben az esetekben legtöbbször a megbízott püspök, sőt sok esetben a hívek sem veszik figyelembe, vagyis elfelejtik, hogy a szerzetesek elsősorban nem a külső apostoli tevékenység ellátására szentelték magukat.

3. A plébánia határának megjelöléséből adódó problémák

Olykor olyan gondok is vannak, amelyek a plébánia határaival függenek össze. Legfőképpen akkor, amikor az adott szerzetesrendre bízott plébánia határai nincsenek egyértelműen kijelölve.

4. Az adott szerzetesrend lelkiiségének és apostoliságának túlzó alkalmazása

Ebben az esetben azokat a problémákat emeljük ki, amelyek akkor keletkeznek, amikor egy szerzetes plébános olyan mértékben alkalmazza rendjének jellegét, apostoliságát, reguláit és módszereit a munkájában, hogy a rábízott plébániának, illetve híveknek a világi és külső apostoli jellegét elfelejti.

5. A javak összekeverése

Sokszor tapasztalható, hogy azokon a plébániákon, amelyek a szerzetesi rend plébániához tartoznak, a plébániai vezetők összekeverik a plébániának és a szerzetesrend intézményének a javait és a vagyonait, pedig ezeket határozottan el kellene különíteni, és írásban kellene rögzíteni, dokumentumaikat pedig gondosan meg kellene őrizni. Ez különösen akkor nagyon

² SZUROMI, A. SZ., *La parrocchia e gli Istituti di vita consacrata e le Società di vita apostolica, nonché la presenza di alcuni movimenti spirituali*, Rome 2012, 522.

fontos, amikor egy plébánia csak ideiglenesen van egy szerzetesrendre bízva, hiszen ebben az esetben súlyosabb problémákat okozhatnak.

6. A szerzetesi plébánosra bízott munkák nincsenek írásba foglalva

A 681k, 2. §-a kiemeli annak a fontosságát, hogy pontosan le kell írni a szerzetes plébános munkájának természetét, elvárásait és határait. Ez különösen szükséges olyan esetekben, amikor a szerzetes plébánosra bízott feladat nem állandó jellegű. Az 520. k. 2. § szerint a plébániának valamely klerikusi szerzetes intézményre, vagy az apostoli élet valamely klerikusi társaságára való rábízása esetében a megyéspüspök és az intézmény vagy társaság illetékes elöljárója közti írásbeli megállapodás útján történjék, amelyben kifejezetten és pontosan eldöntik a munka elvégzésére, a személyek alkalmazására és a gazdasági ügyekre vonatkozó kérdéseket.

7. A saját ünnepekből adódó problémák

Tapasztalható, hogy a plébániának, illetve az azt ellátó szerzetesrendnek az ünnepei egybeesnek. Ilyen helyzetre javasol megoldást Szuromi az idevonatkozó cikkében. Azt mondja, ha a plébánia szerzetes jellegű, vagyis fel van ruházva a szerzetes plébániára vonatkozó jogokkal és kötelesekkel, illetve a plébániát nyilvános szertartásokra használják, akkor a helyi egyházmegye liturgikus kalendáriumát és ünnepi rendjét a szerzetesrendnek a liturgikus kalendáriumára és ünnepi rendjére alá vonják az adott plébánián. Egyházmegyei plébániák esetében fordított a helyzet.

Tulajdonképpen, azok a problémák, feltételek és kihívások, amelyekkel ebben a munkában foglalkozom, már jelen voltak az egyház életében. Akkor kerültek elő, amikor a szerzetesek és az apostoli élet társaságai már nemcsak a szó szerint rájuk vonatkozó feladatokkal, hanem a plébániáknak az aktív, civil feladataival is foglalkoztak az egyházban. Amint azt már említettük, ha egy szerzetesnek a lelkipásztori tevékenységekkel is foglalkoznia kell, mint egy plébániának a plébánosa, akkor a fennállnak azok a feltételek és helyzetek, amelyek a hivatalát egyedivé, és az egyházmegyei világi plébános plébániái hivatalától különbé is teszik. Az a tény, hogy a szerzetes, aki a szerzetesrendjének a sajátos lelkisége mellett a mennyek országának a tökéletes szolgálatára is törekszik, és így az egyháznak a különleges jelét mutatja, tanúságot téve az Isten országának a dicsőségéről (573. k. 1. §), sok kérdést, érdekes lehetőséget, feltételt és szokatlan helyzeteket vet fel.

Ha ebből a szempontból nézzük ezt a problémát, azt gondolnánk, hogy a helyzet nem sürgető, így tehát azt mondhatnánk, hogy ez a téma csak érdekes, nem pedig szokatlan, hiszen azt a problémát és helyzetet tárgyalja, amely az egyház életében jelen van már több mint ezer éve. Valahányszor az egyház tárgyalóasztalára kerül ez a téma, kevesebb érdeklődéssel beszélnek róla, még úgy is, hogy néha újból hívja fel az érdeklődést magára, mint például a kecskeméti Szentháromság Plébánia esetében. Ezért talán nem mondhatjuk azt, hogy ennek a témának az egyedi jellege teljesen különlegessé teszi a lelkipásztori tevékenységében. Inkább, azt mondjuk, hogy ez egy tény az egyház lelkipásztori életében, amelyet az illetékes elöljárók több-kevesebb sikerrel kezeltek, az írók részéről pedig meglehetősen kevés figyelemben részesült. Ez azt jelentené, hogy ennek a témának a ritkasága nem abból adódik, hogy szerzetesek tevékenykednek a kecskeméti piarista plébánia lelkipásztori munkájában, hanem abból, hogy a plébánia szerzetes jellegéből és a plébános szerzetesi állapotából adódó gondokkal és kihívásokkal nem foglalkozta kellőképpen, az írók szeme elé nem kerültek. Még akkor sem, amikor ezek a problémák néha súlyos gondokat okoznak a plébániának az ellátásában. Ez a disszertáció tehát a szerzetesi plébános hivatalának a feltételeivel és kihívásaival foglalkozva különösképpen a kecskeméti Szentháromság Plébániai plébánosának a hivatalát tárgyalja.

Fontos szólnunk a kánonjogi íróknak ezzel a témával való viszonyáról, hiszen a kutatásom során azt tapasztaltam, hogy a plébániai aktív pasztorális tevékenységben részt vevő szerzetesek szerepével nagyon kevesen foglalkoztak közülük. Ezért az a terület, amely a szerzetes intézmények és az apostoli élet társaságai lelkipásztori tevékenységben való részvételéből fakadó problémákat kezeli, megkívánja, hogy az egyház és az írók foglalkozzanak vele. Ez azt jelentette, eddig nem sok író látja vitatottnak és méltónak, hogy több időt szánjon rá kutatásai során. A szerzetesek apostoli munkájával foglalkozó írók között Szuromi Szabolcs az elsők közül való, aki kifejezetten ezen problémával foglalkozott a tanulmányában, pontosabban a *„La parrocchia e gli Istituti di vita consacrata e le Societa di vita apostolica, nonché la presenza di alcuni movimenti spirituali* című cikkjében.³ Velasio De Paolis⁴ kézikönyve pedig a legújabb jelenleg a témában. Más országokban (például Olaszország, Nigéria, Amerika stb.) még mindig Francesco Coccopalmerio munkáját használják, amely talán szélesebb körben foglalkozott a témával. Továbbá Domingo J. Andrés *Szerzetesjog* című könyvét, amely több szerzetes jogász

³ Vö. SZUROMI, A. SZ., *La parrocchia e gli Istituti di vita consacrata e le Societa di vita apostolica, nonché la presenza di alcuni movimenti spirituali*, Periodicum Trimestre Pontifiviae studiorum Universitatis a Sancto Thoma Aquinate in Urbe, Angelicum, Rome 2012.

⁴ Vö. VALESIO, D. P., *La Vita Consacrata nella Chiesa*, (Facolta' di Dirrito Canonico San Pio X, Manuallia 4; edizione rivista e ampliata a cura de Musca, V.) Venezia 2010.

véleménye szerint elég alaposan foglalkozott a szerzetesekkel. Ez az 1999-ben magyarra fordított munkája nem vállalkozott ugyanakkor arra, hogy a szerzetesrendek és apostoli élet társaságai plébániai lelkipásztori munkában való tevékenységével foglalkozzon. Inkább kánonjogi szempontból közelítette meg a szerzetesi életet, ahogy azt a CIC (1983) előírja. Igaz ugyan, hogy számos könyv, értekezés és cikk foglalkozik a plébániák lelkipásztori tevékenységével a *salus animarum* jegyében, de jóval kevesebben vállalkoztak arra, hogy foglalkozzanak a klerikus szerzetesek és az apostoli élet társaságainak a plébániai életben való részvételével.

Az a tény, hogy a piarista kecskeméti Szentháromság Plébánia két egyházmegyéhez tartozott (Váci egyházmegyéhez és majd a Kalocsa-Kecskeméti főegyházmegyéhez, 1993. május 30-a előtt és után) még érdekesebbé és nehezebbé teszi kutatásunkat.

A megszentelt életnek, illetve annak jelenlétének az ajándéka (legyenek akár szerzetesek, vagy akár az apostoli élet társaságai) mennyei és a lelkipásztori munkában való tevékenységük különösképpen a plébániai pasztorális munkában, valóban nagy kegyelem. A szerzetes plébános hivatala akár klerikus szerzetes intézményből, akár az apostoli élet vagy valamelyik apostoli élet klerikus társaságából származzon (ahogy ezen értekezésben kezeljük) komoly figyelmet érdemel, mert a két illetékes elöljárónak a hatalma alá helyezi, veti a plébánost. Kétfajta lelkiiséget, vagyis egyházi élet formáját, két féle papi életet kell gyakorolnia, tehát szerzetes és plébános egyszerre. Ennek következtében a szerzetesnek az anyaszentegyház lelkipásztori pasztorális apostoli tevékenységbe való bevonásának minden előnye és gyümölcse mellett az egyháztól elvárható, hogy kezelje azokat a nehézségeket, vitákat és problémákat, amelyek a szerzetes plébános állapotának a kettős természetéből adódnak. Ha a plébániát egy klerikus szerzetesre, vagy egy apostoli élet klerikus társaságának valamelyik tagjára bízják, a plébánia lelkipásztori munkája sok mindent megkövetel,⁵ megköveteli, hogy egyensúlyba hozzák, azért hogy az Ő funkciója, az Ő hivatala elérje a tőle elvárt célját: *salus animarum*. Először is össze kell hangolni a két területet, amelyek a klerikusi és a szerzeti szabályokat érinti, vagyis azokat a szabályokat, amelyek mint szerzetei és plébániai szabályok, amelyek azt az illetőt érintik, aki szerzetes és plébános egyszerre. Továbbá mérlegelni kell azokat a jogokat és kötelezettségeket beleértve az engedelmisségi és hovatartozási, vagyis az állapotának hovatartozásából adódó engedelmisségi jegyeket is, amelyek a két elöljáróhoz azaz a helyi

⁵ The legal side of this joint work should also be balanced-up without prejudice to the norms of cc. 681-682 of the current legislator.

püspökhöz és rendjének illetékes eljárójához kötik. Ha ebben a tekintetben vizsgáljuk meg, akkor észrevesszük, hogy a kecskeméti Szentháromság Piarista Plébániája rendelkezik, azokkal az elemekkel, amelyekkel egy plébániának általánosságban rendelkeznie kell, valamint azokkal a karakterisztikus jellegzetességekkel illetve tulajdonságokkal is, melyek a szerzetes plébániát illetik. Ahhoz, hogy a plébánia általánosságban plébánia legyen a következő elemekkel kell rendelkeznie:

- az állandóság jellegével. Az állandóságot a plébánia természeténél fogva, mint jogi személy, és mint a hozzá tartozó hívek közösségének a szolgájaként jellemezi. Ezen állandósítása, azaz a természeténél fogva, mint jogi személyt, és mint a hozzá tartozó, rábízott Krisztusi hívők szolgálójaként, vagy szolgájaként jellemezi.
- Egy adott egyházmegye határain belül van. Valójában eredetileg a váci egyházmegye határain belül esett, de a II. János Pál pápa által 1993. május 30-án kihirdetett „*Hungarorum Gens*” konstitúciója a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegyéhez csatolta, ugyanakkor mindkét esetben valamelyik egyházon belül van.
- Egy egyházmegyei püspök hatalma alatt áll. A püspök az egyetlen személy az egyházmegyéjében, akinek hatalma van törvényeket meghozni és végrehajtani az egyházmegyéjében lévő minden hívő felé, ezért még a szerzetesi plébánosoknak is be kell tartaniuk, adott esetben pedig a Szentháromság mindenkori plébánosának a helyi részegyháznak a jogaihoz és rendelkezéseihez kell magát tartania. Ennek következtében a váci egyházmegyének a mindenkori püspöke és most már a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegyének mindenkori püspöke nevezi ki a kecskeméti Szentháromság Piarista Plébánia plébánosát (vö: 520 k., 1.§) illetve beiktatja őt, mint olyat, aki bár szerzetes és mégis az Ő pásztori, apostoli hivatásában és küldetésében részesül, még akkor is ha szerzetes. Ez a plébános tehát, szerzetesi állapotában lévén is engedelmességgel és tisztelettel tartozik a helyi megyés püspöknek. Azt sem szabad elfelejteni azt a tényt, amely szerint, a szerzetes, mint megszentelt élet formája a fogadalomtételkor minden más mellett elfogadja, hogy közösségi életet fog élni. Ha pedig plébánosnak nevezik ki, főleg olyan plébániára, ami eredetileg nem az Ő rendjének a plébániája (egyházmegyei plébánia) az majdnem lehetlenné teszik azt, hogy kellőképpen megélje a közösségi életét a többiekkel, vagyis a rendjének társaival, hacsak a rend közösségi háza nincs nagyon közel a rá bízott plébániához. A 630. k. 1. § (1917) rendelkezik: *“Religiosus, qui paroeciam regit sive titulo parochi sive titulo vicarri, ment adstrictus ad observationem votorum et constitutionum, quantenus haec*

observation potest cum muneris sui officiis consistere.” Tehát, a szerzetes, aki a plébániát vezeti (akinek plébánosként vagy helyettes plébánosként) tartania kell a státuszát, vagyis a szerzetes állapotára vonatkozó életformát, feltéve, hogy azok a rábízott hivatalnak a kívánalmaival, elvárásaival összeegyeztethetők. Ez szükségessé teszi, a szerzetes plébánost felmentjék egyes rendi kötelezettségek alól, amelyek akadályozzák, hogy a lelkipásztori teendőit elvégezhesse, különben súlyos problémái lehetnek azok teljesítése során, és ha a kinevezése állandó jellegű, akkor annak hatására megfoszthatják őt azoktól a szerzetesi állapothoz vonatkozó elemektől, amelyek az állapot béli életét alkotják. A szerzetesnek az általa tett fogadalmak megtartása mellett kell élnie. A 488. k. valamint a 487. k. 1. § (1917) azt írják, hogy ezek a fogadalmak alkotják a szerzetes életének az alapját és lényegét. Tehát a kecskeméti Szentháromság Plébánia, mint ahogy fentebb is említettük kettő illetékes előljáró alatt áll. A váci Egyházmegye püspök, jelenleg pedig a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye püspöke, valamint a Magyar Piarista Rend mindenkori tartományfőnöke hatalma alatt áll.

- A Szentháromság Plébániának mindig van plébánosa (*parochusa*), vagyis saját pástora, aki minden lelkipásztori teendővel és a hívek lelki szükségleteivel foglalkozik.
- A plébánia többi tagja (papok, testvérek, szerzetes testvérek és a hívek) mindig együttműködik a plébánossal és fáradoznak a *salus animarum* elérése érdekében. Mind a CIC (1983) mind a II. Vatikáni Zsinat arra buzdítja és bátorítja a híveket és a plébániákhoz tartozó papokat, hogy dolgozzanak együtt, azért, hogy a plébániának a problémáira, lelki gondjaira, a hívek egyéni és közösségi nehézségeire, valamint a plébánia csoportjaira nehezedő egyéb problémákra megoldást találjanak. Ezen együttműködés, ami a hívek és a papok között kell, hogy létezzen, jellemző a kecskeméti Piarista rendi Plébániájára.

Ha a plébániákra vonatkozó karakterisztikus jellegzetességeket vesszük alapul észrevesszük, hogy az eukarisztia a Szentháromság Plébánia tevékenységének középpontjában áll, így az egyetemes egyházat képviseli, együttműködik, fáradozik a plébánia és az egyházmegye közötti együttműködésen. Ábrázolja a közösségi élet szellemét, törekszik arra, hogy mindenkinek Isten igéjét hirdesse. Komoly erőfeszítésekkel tevékenykedik a missziós munkákban és evangelizációban. Sokaknak a hivatás indító és kieszközlő központjává válik.

A Szentháromság Plébánia, szerzetes mivoltában, az alábbiakban tér el a többi egyházmegyei plébániától:

- A hivatalának a minősített birtoklója nem magán személy. Vagyis ez azt jelenti, hogy a Szentháromság Plébánia fenntartója maga a piarista szerzetesrend. Ezzel a plébániának fenntarthatósága természeténél és funkciójánál fogva örökös és állandó jellegű marad. Gyakorlatilag a fenntartó birtokolja a jogokat és kötelezettségeket (vagyis a plébániának a jogait és kötelezettségeit) úgy, mint a szerzetesrendhez tartozó többi javak esetében, közben pedig a szerzetes plébános gyakorolja, látja el a plébániának a lelkipásztori teendőit, mint annak saját pásztora.
- A plébánia saját pásztora (plébánosa) nem birtokolhatja a plébánia anyagi javait. A plébános nem a plébánia anyagai javainak, gyümölcsének a tulajdonosa. A szerzetes élet természete minden tagot megfoszt attól a jortól, hogy a tevékenységének a területéből származó anyagi javakat magáénak tulajdonítson. Ezen tulajdoni jog elvesztése, mint ahogy korábban is említettük abból adódik, hogy a rend minden tagja amellet, hogy elfogadta a tisztaságnak, a szegénységnek és az engedelmességnek a tanácsait, egy közösséghez csatlakott, akik egész életükön át együtt lakva az imádságra és Isten szolgálatának szentelik életüket.
- A plébánia tulajdoni jogában a tagokra való tekintettel soha nem lehet változás. Ez azt jelenti, hogy a piarista szerzetesrend a kecskeméti Szentháromság Plébániának a tulajdonosa, és a felette gyakorolható *jurisdictio* (joghatsága) a mindenkori plébános személyében történő változással sem változhat.
- A plébános, mind az illetékes előjárója, mind pedig a megyei püspök ellenőrzése alá tartozik. Ezen tulajdonság minden szerzetes plébániára igaz. A szerzetes plébánia plébánosa (mint saját pásztora) alá van vetve a felette lévő két előjáró (saját előjárója és az egyházmegye előjárója) állandó ellenőrzésének. Ez abban is megnyilvánul, hogy ezen plébániáknak a plébánosait valamint a káplánjait az egyházmegye mindenkori püspöke nevezi ki.
- A szerzetesi plébánia két alappillérét (a plébániai és szerzetesi) kellőképpen veszi figyelembe. Ha megfelelő módon ápolják a plébániát fenntartó két pillért, azok kiegészítik egymást, közben pedig a hozzátartozó híveknek a lelkipásztori életét és annak minőségét, színvonalát gazdagítja. Ezen kettőség biztosítása vonatkozik továbbá a lelki, kulturális, erkölcsi és nevelési értékekre, illetve a plébánia ünnepeire, valamint a hívek és a rendi tagok együttműködésére is.

Az értekezés fő részében a plébániát több szakaszban vizsgáltuk meg. Az elsőben azokat a feltételeket és kihívásokat tárgyaltuk, amelyeket a Szentháromság Plébánia hívei már a plébánia megalapítása előtt tapasztaltak. Azokkal az okokkal együtt, amelyek a plébánia felállításának az igényeit támasztották alá egy olyan városban, ahol a lelkipásztorkodás szempontjából már egy ilyen csodálatosan működő nagy, a Mennybemenetelről elnevezett plébánia, a kecskeméti főplébánia létezett. Ezt követően áttekintettük azokat a kihívásokat és nehézségeket, amelyeket mind a piarista szerzetesrend, mind pedig az akkori váci egyházmegye püspöke, Pétery József tapasztalt a plébánia felállításának a jogi eljárása során. Hadd tegyük hozzá, hogy nem volt egyszerű ezt kivitelezni, főleg abban az időben, amikor az ország a kommunista rezsim működése alatt létezett.

Kezdetől fogva nyilvánvaló, hogy a szerzeteseket sosem tekintették a lelkipásztorkodásban működőként, így az egyházban való tevékenységük sokkal inkább a lelki dolgokra vonatkozott. A hívek és a klerikusok azt várták tőlük, hogy a lelki élet tökéletességében, az imádságban, a böjtölésben jól elmélyüljenek és tökéletesedjenek, és így kevésbé foglalkozzanak a világi dolgokkal. Ezt, a szerzetesekre vonatkozó szemléletet tulajdonképpen sokkal jobb lett volna az egyházban mind a mai napig megtartani, hiszen az egyház a szerzetesrendek imáiból, az önmegtartóztatásukból és a tökéletes lelki élet megélésből merített erőt. Nagyra tartotta, és ezért mindig nagy tisztelettel volt irántuk. Gondozásukat az egyház mindig támogatta. Az 573. kánon mondja, hogy ez a fajta élet, melyet a fogadalomtétellel felajánlanak az Istennek, egy állandó életforma, amely ugyanezen kánon szerint „*Deo summedelicto totaliter dedicantur*”, azaz a hívő teljesen az Istennek szenteli magát. Ebben az esetben a felajánlás maradéktalan teljesítést kíván, ezért az illetőnek nem szabad a világi dolgokban tevőlegesen részt vennie, úgy kell élniük, ahogy ugyanaz a kánon előírja „*in Eius honorem atque Ecclesiae aedificationem mandique salute novo et peculiari titulodediti, caritatis perfectionem in servitio Regni Dei consequantur*”, azaz mindenképp a szeretett Istennek szentelik magukat, hogy az ő dicsőségére, az egyház épülésére és a világ üdvösségére új és különös címen elkötelezve Isten országának szolgálatában törekedjenek a szeretet tökéletességére. Tulajdonképpen az egyház és a hívek mindig szkeptikusan tekintettek a szerzetesekre, ha aktív lelkipásztorkodási munkába bocsátkoztak, ezért mondta Szent II. János Pál pápa „*az apostoli munkában dolgozó (szerzetesek) számára állandó veszély, hogy annyira belemerülnek az Úrért való munkába, hogy megfeledkeznek a munka Uráról*”.⁶ Azután Szakács Gyula, aki a Szentháromság Plébánia felállításának idejében az egyházügyekkel kapcsolatos állami biztos volt, a következőképpen fogalmazta meg a piaristák egyházban való tevékenységét: „*A Piarista atyák csak foglalkozzanak a tanítással, és a lelkipásztorkodást hagyják az egyházmegyes papokra, követve a Magyar Népköztársaság és a*

⁶ A MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEI ÉS AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI KONGREGÁCIÓJA, Római Dokumentumok XXII, *A szerzetesi élet szemlélődő dimenziója, a Kongregáció 1980. március 4-7-i plenáris ülésének dokumentuma*, SZIT., Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest 2003, 10.

*Püspöki Konferencia közötti 1950. aug. 31-i megegyezés vonatkozó rendelkezését.*⁷ Ezeket a fent említett fenntartásokat a szerzetesek lelkipásztori munkában való tevékenysége nem támasztja alá. Ma - amikor a szerzetesek több száz éves apostoli tevékenységgel dicsekedhetnek – még mindig úgy gondoljuk, továbbra is él az az elképzelés, hogy a munkájuk sokkal inkább a lelki dolgok felé irányuljon.

Már szót ejtettünk arról, hogy a Szentháromság Plébánia esetében az alapvető probléma a természetéből és meghatározott állapotából származik. Természetesen a plébánia a Krisztus hívők közössége, amelyet a többi alkotóelemeiből állandó jelleggel hoznak létre egy részegyházban a megyéspüspök felügyelete alatt.⁸ Egy szerzetes bevonása a plébánia vezetési munkájába, egy megyés világi plébános feladatának az elvégzését jelentené. Más szempontból pedig a püspök az egyházmegyéjéhez tartozó összes plébánia és közösség főpásztora, tehát a megyéspüspök főpásztora azoknak a plébániáknak is, amelyeket a szerzetesek intézményeire bízunk; adott esetben pedig a Kalocsa-Kecskeméti egyházmegye mindenkori püspöke a piarista Szentháromság Plébánia főpásztora még akkor is, amikor az illetékes előjárója a magyarországi piarista rendtartománynak a tartományfőnöke. Sőt a helyi püspök a szerzetesplébániák, beleértve a piarista szerzetesplébániák alapítója.⁹ A szerzetesplébánia bármennyire *exempt*, területileg nem lehet kivonni a megyéspüspök hatalma alól. Ez valójában nagy kihívás.

Továbbá ezek a helyzetek súlyosbodnak azért, mert a lelkipásztori feladatok mindig gyakorlati jellegűek, és szükségképpen nem mindig egyeztethetőek össze az adott szerzetesi intézmény életformájával. A megszentelt élet célja összességében a tökéletes életre való törekvés, bár más lehet a lelkeségük. Más szóval, ahogy a 663. kánon előírja, minden szerzetes első és legfőbb kötelessége az isteni dolgokról való szemlélődés és az imádságban az Istennel való állandó egyesülés legyen.¹⁰

A Szentháromság Plébánia és a kecskeméti Piarista Rendház egyesítése az egyik olyan kihívás, ami megnehezítette azon állapotát. Tulajdonképpen e két jogi személynek az összevonása sokkal inkább a két apostoli élet, vagyis két lelkeség összehangolásának a jele, és a Szentháromság Plébánia plébánosainak és káplánjainak nap, mint nap küzdenie kell ezzel az összehangolási kihívással. Következésképpen az idevonatkozó kánon egy ilyen *unio*¹¹ létrehozását a Szentszék jóváhagyásához köti.¹²

A többi vitatott témák közül a legérzékenyebb kihívás az anyagi dolgokban tapasztalható, abban a fejezetben szólok ezekről, amely külön-külön tárgyalja a szerzetes plébánia, a szerzetes plébánia

⁷ Vö. KOZICZ, J., *A Kecskeméti Piarista Plébánia Hetven éve 1948-2018*, A piarista Rend Magyar Tartománya, Kecskeméti Szentháromság Piarista Plébánia, Budapest-Kecskemét 2018, 159.

⁸ Vö. 515. k. § 1.

⁹ 515, k. 2. §. (The bishop is also to erect the parishes which are entrusted to clerical religious institutes and clerical societies of apostolic life, though he does it with approval from the Holy See as written in 1917 CIC. Can. 452 which was the norm in force when the Holy Trinity parish of Kecskemét was erected also claims the same thing)

¹⁰ Vö. 663. k. 1. §.

¹¹ *Unio* is one of the methods of erecting religious parishes as treated in the above topics.

¹² 471. k. 1. § (1917).

templom és a szerzetes rendház javait. Ezekre a javakat tárgyaló fejezetekre is szándékoztam szisztematikusan reflektálni, és ezzel közelebb hozni az olvasók lelkéhez az azokat körülvevő kihívásokat reménykedve, hogy méltónak tartják erre az e témában írt értekezést.

A Szentháromság Plébánia alapítása - mivel szerzetesplébánia - sok eljáráson keresztül valósult meg. Ezeket az eljárásokat szakaszokra osztottam a disszertációban. Az egyik ilyen szakaszt *preepiscopal*-nak neveztem akkor, amikor a hozzátartozó hívek közösségét még nem plébániának, hanem pusztán egy egyházközségnek nevezték. Egy egyszerű közösség, amely az anyaplébániához tartozott nagy erőfeszítésük ellenére is, hogy külön plébániaként létesüljenek.¹³ Ugyanakkor a kecskeméti plébániának a rendi tagjai, akik az anyaplébánián (a mennybemenetelről elnevezett plébánián) dolgoztak mint plébánosok és káplánok, nemcsak a szerzetesi lelkiségük (tanítás) és a plébániai lelkipásztori feladatok összehangolásával küzdöttek, hanem azzal is, hogy sok előjáró (az anyaplébánia plébánosa, a rendház főnöke, a tartományfőnök és a megyéspüspök) alatt, és nekik engedelmeskedve kellett elvégezniük a rájuk bízott feladatokat.

A következő szakaszt *supper superior* szakasznak neveztem, amely a plébánia felállításával járó kihívásokkal foglalkozik, ez azt az időt jelöli, amikor a piarista szerzetesrend legfőbb előjárónak hozzájárulása kellett a plébánia felállításához.¹⁴ Ezt követi a *supper episcopal* szakasz, amely a Szentszéknek a plébánia felállítására vonatkozó engedély megszerzésének az eljárásával, valamint a kecskeméti plébánia és a városban lévő piarista rendház egyesítésével foglalkozik.

Az *episcopal* szakasz is egy érdekes terület a disszertációban. Ez a Szentháromság Plébánia felállításának püspöki intézkedését tárgyalja; az ő egyedi intézkedése, amellyel megóvta a piarista szerzetesrend anyagi javainak állapotát, mindeközben pedig a mennybemenetelről nevezett plébánia lelki nehézségeit – mely a hozzá tartozó hívőknek a nagy létszámából adódik – is megoldotta, valamint a területi jellegű gondokat is kezelte.¹⁵ Ezek nem csak megoldások a problémára, hanem kihívások is mind a szerzetes plébánosok hivatala, mind az újonnan alapított piarista plébánia számára.

A plébánia alapítása mellett a normál, hétköznapi életének és lelkipásztori vezetésének a szakasza a *parochial stage* (parokiális szakasz) nevet kapta meg, amely azt az időt tárgyalja, amikor a plébániának a normál pasztorális tevékenységeit a hívek segítségével és együttműködésével kellőképpen végezték a plébánosok és a káplánok a többi szerzetesrend

¹³ PIARISTA REND MAGYAR TARTOMÁNY KÖZPONTI LEVÉLTÁRA, *Hivatalos levelezés*, Kecskemét 1948, 1029/1948.

¹⁴ CASA GENERALIZIA DEI PARDI CSOLOPI, *Scolarum Piarum Hungariae*, Romae 1948, 516/1948.

¹⁵ PIARISTA REND MAGYAR TARTOMÁNY KÖZPONTI LEVÉLTÁRA, *Hivatalos levelezés*, Kecskemét 1948, 5770/1948.

tagjaival együtt. Az időközönként kinevezett plébánosok jogaival és kötelességeivel is foglalkozik. Azok a nehézségek és kihívások sem maradtak ki ebből a munkából, amelyek a plébánia és a rendház anyagi javainak a kezeléséből származnak. Ezeket is kellő komolysággal tárgyaltuk. Munkáink során megállapítjuk, hogy külön kezelik a plébánia, a templom és a rendház anyagi javainak különböző bevételeit. Amint fentebb említettük, nagyobb gondok származhatnak abból, ha a fentebb felsorolt javak valamelyike a kezelésük során összekeveredik. Ezek a kihívások, feltételek és gondok megállapíthatóan abból adódnak, hogy a szerzetesek más státuszban, vagyis életállapotban vannak az egyházban, ami a lelkiisége szempontjából teljesen más, ezért az anyaszentegyház létezésének és tevékenységének védelmére számos kánont, jogot alkotott azért, hogy hivatásuk kitűzött célja mindvégig *salus animarum* maradjon.